

Zato bilo bi jako koristno in umestno, ako bi se jeli Slovenci vender le resno in strogo pečati s svojo zgodovino. Videli bi, da ona ni nič manj slavna, nego kacega družega naroda; videli bi dalje, da smo imeli dostikrat celo večje vspehe, nego drugi narodi; videli bi, kakov ugled imeli smo v preteklih dobah celo pri svojih sedanjih nasprotnikih in zatiralcih; videli bi pa tudi, kaj je bilo vzrok sedanjemu položaju našega naroda. A ravno napake, koje so pregrešili naši pradedje, bile bi mogočno navodilo nam, česa se imamo čuvati, da se izogibamo dan danes enakim posledicam. Da, zgodovina je modra učiteljica narodov, a znati in umeti se je mora pred vsem.

Ne bilo bi tedaj odveč, ako se zasnuje pri nas kako društvo z namenom gojiti pouk o zgodovini slovenskega naroda. Taka društva osnovana so že tudi pri družih narodih, celo pri tacih, ki so v mnogo ugodnejšem položaji, nego smo mi. A koristna so povsod; a nam pri našala bi neskončno veliko dobrega. Verjemite mi: kdor pozna zgodovino našo temeljito, ne bode se sramoval nikdar, da je Slovenec, ampak bode mu vedno v čast, da je ud tega vrlega in čilega naroda.

(Dalje prih.)

Listek.

Pritiskanje kljuk.

Kaj naj bi Vam danes povedal, cenjena mi gospoda? Zares v zadregi sem bil, ko sem bral svoje ime zopet med poročevalci, v zadregi, kje naj bi dobil v tem kratkem časi smešno snov — kajti drugačne od mene slišati nečete! — in zaradi tega mi je postala duša žalostna. V takih elegičnih trenutkih pa mi navadno stopajo pred oči vse skrbi, ki sem jih kedaj prestal, vsa težavna pota, ki sem jih kedaj hodil.

In stopilo mi je pred otožnega duha mojega troje najtežavniših, troje najznojniših potov, kar mi jih je bilo odmerjenih v knjigi življenja. Toda ne tožim — — — vsaj vsa ta troja pota hodil je le premnog mojih tovarišev in zamerili mi radi tega ne bodete, če uberem danes žalno struno! In kateri so bili najtežavnejši trenotki mojega življenja do današnjega dné? Bili so to trenotki na sledečih treh potih:

Prvikrat treslo me je po vsih udih in so mi drgetali zobje, ko mi je še v dijaških letih Amor ranil moje rahlo srce in sem prišel do sklepa, da se ne dotaknem nobene jedi več, dokler se ne približam vsaj za trenotek onemu srečnemu bitju, ki se mi je zdelo najlepše in najpopolnše na tem svetu. Huda je bila ona pot, hud isti korak — — — tako hud, da ga raje storil nisem in ko je še lakota prispela do vrha, sedal sem k skledi kot po navadi.

Drugič povešal sem glavo — in tedaj pač ne brez uzroka! — ko sem se ženil, pa so mi pravi prijatelji v kričečih bojah risali ta preljubeznjivi zakonski stan. Ker je pa to jako kočljiv predmet in so mi sploh „naša mat“ kratko malo prepovedali, da bi trosil tako nežne stvari med svet, zato sem sklenil, da Vam povem o svojem tretjem kritičnem trenutku — — — popisati Vam hočem svojo pot — — — krog kljuk!

Veste li vi, dragi mi tovariši, kaj se pravi „kljuke pritiskati“? O srečni vi vsi, ki vam ni bilo treba potovati od Poncija do Pilata, bodisi, da so za vas kljuke pritiskali drugi, bodisi, da vam je šlo pri izbiranju služb tudi brez „kljuk“. Vam — vam se nisem namenil govoriti o pritiskanju kljuk, bila bi mi za vas beseda preokorna in fantazija preplitva. A vi vsi pa, ki ste hodili kedaj jednak križev pot, vi pa bratje — vi me bodele razumeli! Vsaka besedica moja priključuje vam v spomin vso ono dolgo vrsto skrbij in težav, stisk in muk, ki so vas spremljale na vašem potu!

Bilo je nedavno, ko smo dobili učitelji iz dežele prijazno vabilo, da blagovolimo kupiti kolekov in da pošljemo lično pisane prošnje za mestno učiteljsko službo pristojnemu mestu. Seveda sem se moral tudi jaz drenjati med dolgo vrsto odličnih kompetentov. Tovariši moji pa, katerim so vsi „furtelni“ znani, ti pa so mi dejali, da če mislim sploh kedaj v Ljubljano priti, je neobhodno treba, da se predstavim vsem udom mestnega in deželnega šolskega sveta. Dolgo sem se temu upiral in ustavljal, a slednjič sem pa le sprevidel, da moram i jaz jedenkrat storiti to pot, in sklenil sem, da pokažem gospodi v Ljubljani, da sem tudi jaz med živimi.

Oblačno jutro je bilo, ko sem stopal po šentvitskeji cesti proti Ljubljani, v roki dežnik, v glavi pa roj mislij, ki se mi pa nikakor niso hotele strniti v količkaj pripraven govor, s katerim sem mislil počastiti slednjega uda. Čem bolj sem se bližal Ljubljani, tem bolj vroče mi je postajalo, slednjič pa sem sprevidel v svojej bistrej glavi, da mi za dolg govor ne bode ostajalo časa, pa da je sploh najbolje, da se predstavim kar se da kratko, kar je najlepše rečeno z besedami: „Tukaj-le sem in tak-le sem!“

Prišel sem k sestri, kamor sem že prej obleko odposlal, „vrgel sem se v frak“, prestopil hišni prag in nastopil sem trnjevi pot krog kljuk — — — v upu in strahu!

Podal sem se najprvo k Lojzetu, ki je v jednacijah zadregah že marsikomu z največjo ljubeznjivostjo postregel in ga radi tega vsem ostalim tovarišem priporočam v obilno naročitev — — — „Tovariša“ seveda!

Povedal sem mu svoje težnje, pogledal ga prav milo — — — in res! — Lojze je dal tudi meni vseh potrebnih informacij in sklenil

je celo, da me hoče voditi kot zvest angelj varuh od kljuke do kljuke!

In podala sva se proti poslopju, v katerem uraduje g. dr. A. Jaz si v mislih hitro še jedenkrat ponovim, da hočem stopiti v sobo z desno ного naprej, da se priklonim do tal, da ogovorim gospoda se sladkim glasom ter naštejem vse njegove naslove — — — — in kar je še jednacij prevažnih okolščin več.

Ko prideva do vratarja, pa zveva, da ima gospod A sejo, ki ne bode pred drugo uro kočana. Zastonj torej vse pripravljanje! Name-riva se do milostnega gospoda B.

Ko se bližava hiši dotičnega gospoda, opomni me Lojze: „Pa imaš kaj rokavic pri sebi?“ Da, rokavice imam, pa v žepu in ne mislim jih natekniti.“ „Se ti vidi da si kmet — — — — kar urno jih natekni!“

Vedel nisem, se li šali ali govori za resnico; ko pa mi je prav pošteno „levite“ prebral, kaj se v mestu vse spodobi, kaj pa ne, nateknil sem molče rokavice, pri sebi pa sem si mislil. „Sedaj pa res ne vem ali grem sebe predstavljat ali le svojo obleko! Morda bi bilo vse jedno, ko bi bil le rokavice in svojo črno suknjo poslal na obisk. (Umesni klic: Lojze naj bi jo nosil okrog!)

„Pa še nekaj „Francelj“ pravi mi Lojze, ali veš da ne smeš reči gospodu B milostni“ ampak „gnadlev“? — „Kako praviš?“ „Pazi, da ne bodeš rekel gospodu „milostni“, ampak da rečeš lepo po krščansko kakor se spodobi „gnadlev“, ponovil mi je še jedenkrat resno. Pa večkrat še mi je moral ponavljati ono formulo, da sem se mu slednjič udal tudi v to in stopal sem po veži pa po stopnjicah gor, na tihem pa sem izgovarjal „gnadlev“ — — — gnadlev“ — — — —.

Mrežasta vrata brez kljuke so mi zastavile pot, zvonec zraven njih pa mi je govoril, da je pri gospodi v navadi, da se najprej ž njim govori. Na trikratno zvonjenje priziblje se k omrežju ženska, ki me vpraša, česa bi rad. „So milost — gnadlev gospod doma?“ „Ni jih ne, na deželi so in jih ne bode kmalo domu,“ odgovori mi in otide — — — jaz pa sem nekaj hipov občudoval tista praktična vrata, pri katerih se da pogovoriti, če tudi so zaprta.

„No, kako je?“ vpraša me Lojze, ko pridem dol. „Nič ni — — — — gospoda ni doma.“ „Škoda! Zdaj pa Francelj, obžalujem, da ne morem dalje s teboj, glej, kapljati je pričelo in bati se je obilega dežja, jaz pa sem brez dežnika. Vsaj veš večinoma za vse gospode!“ Tako mi je govoril Lojze in mi ponudil roko k slovesu; jaz pa sem ga zahvalil, segel mu v desnico — — — pri srci pa mi je bilo hudo!

(Dalje prih.)

Črnagoj.